

ВІДГУК
ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА НА ДИСЕРТАЦІЮ ЧЖОУ ТІНТІН
«ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ
УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В ПРОЦЕСІ
ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ МУЗИКИ»,

подану на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії з галузі знань
01 – Освіта/Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта
(музичне мистецтво)

Актуальність теми дослідження та її зв'язок з науковими планами, програмами, темами. Актуальність досліджуваної Чжоу Тінтін проблеми визначається зростанням ролі культури в сучасному світі: саме культура в широкому розумінні здатна гармонізувати життя в планетарному масштабі, знівелювати або розв'язати суперечності дискусійних процесів у різних професійних і суспільних сферах тощо. Водночас зростають вимоги до членів такого суспільства, які здатні бути носіями культури і суб'єктами процесів культуротворення. Отже, потребуються особистості, котрі набувають відповідної компетентності – культурної. Очевидно, що такі вимоги до підготовки фахівців є рівноцінними для системи освіти будь-якої країни і для будь-якої професії, зокрема КНР.

З іншого боку, освітні системи різних країн світу активно реформуються саме у векторі впровадження компетентнісного підходу. В Україні, де здобувала освіту дисертантка, реформування освіти пов'язано з концептуальними засадами «Нової української школи», в основу яких покладено передусім компетентнісний та інтегральний принципи, котрі й зумовлюють відповідні наукові розвідки в контексті підготовки вчителів.

Культурна компетентність, як ключове поняття дослідження Чжоу Тінтін, розглядається як інтегральне явище, пов'язане із сутністю феномену «культура», і є багатоаспектним і багатоскладовим.

Актуальність дослідження поглиблюється й у зв'язку з тим, що попри те, що «культура» не зосереджується лише на сфері мистецтва і художньої

творчості, тим не менш, саме мистецтво і мистецька освіта складає фундаментальну основу для формування культури особистості і суспільства.

Третя позиція, що підтверджує актуальність обраної для дисертаційного дослідження теми, – це звернення дисертантки до феномену «історія музики» як площини і засобу формування культурної компетентності: адже це поки малодосліджений сегмент у контексті фахової підготовки майбутніх учителів музики, хоча він містить неабиякий освітній потенціал, концентруючи решту напрямів фахової підготовки і спрямовуючи їхній зміст значною мірою.

Отже, з висловлених позицій обрана Чжоу Тінтин тема дослідження є актуальною, доцільною і соціальнозумовленою. Це підтверджується й відповідністю теми плану наукових досліджень факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського УДУ імені Михайла Драгоманова.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій, їх достовірність та наукова новизна.

Дисертанткою досліджуються ключові феномени – «компетентність», «культура», «культурна компетентність», а також феномен «історії музики» як площина і засіб формування культурної компетентності та важливий об'єкт опанування в контексті фахової підготовки вчителів музичного мистецтва. Усі зазначені феномени розглядаються у взаємозв'язку і взаємозумовленості та в проекції на конкретний об'єкт дослідження. Обґрунтованість наукових положень і висновків дисертації забезпечується достатньо міцною теоретичною базою і опорою на низку методологічних підходів – компетентнісного, культурологічного, суб'єктно-діяльнісного, особистісно-орієнтованого, аксіологічного та діалогічного.

Увага дисертантки зосереджена на з'ясуванні культурно-компетентнісного потенціалу історико-музикознавчої підготовки як цілісного охоплення історією музики не лише логіки появи суто музичних явищ та стильового розгортання історико-музичних процесів, а й контекстного аналізу музичних феноменів у різних векторах, серед яких виокремлюється зв'язок музики з іншими мистецтвами в єдиній культурно-мистецькій площині та актуалізується зв'язок пізнання історії музики з соціальними аспектами

людських взаємин, з різними сферами наукового, поза мистецького, знання. Вихідною тезою дослідження постає визначна роль художньої і міжособистісної комунікації в культурно-освітньому середовищі.

Усе це зумовило логічне обґрунтування методичних засад формування культурної компетентності в обраному дисертанткою аспекті дослідження, а також розроблення діагностувального апарату, проведення експериментальної апробації й коректність висновків.

Означені позиції дисертації зумовили її наукову новизну, яка об'єктивно і достовірно сформульована дисертанткою у Вступі роботи. Щодо наукової новизни варто, насамперед, підкреслити вперше подане дисертанткою на підставі аналізу авторське формулювання культурно-компетентнісного потенціалу історико-музикознавчої підготовки, що зумовлює позиції методики як відповідь на нагальні потреби шкільної мистецької освіти, до яких має бути готовий майбутній учитель музичного мистецтва.

Науковий апарат сформульований лаконічно і чітко; встановлено взаємозв'язки між досліджуваними феноменами; зрозумілою є логіка зв'язків між окремими позиціями і їх викладом по тексту

Структура та зміст дисертації, її завершеність і відповідність встановленим вимогам щодо оформлення.

Дисертація Чжоу Тінгін має усталену й вивірену структуру, притаманну педагогічним дослідженням, що дало можливість дисертантці викласти результати теоретичних і експериментальних досліджень послідовно і всебічно; теоретичні положення і висновки корелюють з експериментальними напрацюваннями.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів (теоретичного, методичного, діагностувально-експериментального змісту), висновків із розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків, які ілюструють окремі положення тексту дисертації.

Викладу основних результатів передують анотація українською та англійською мовами, яка послідовно охоплює основні положення роботи, акцентує важливі моменти, даючи повноцінне уявлення про дослідження.

По тексту пропонуються схеми й таблиці, які унаочнюють викладені авторські міркування та їхню логіку.

Привертають увагу паралелі між українською та китайською освітою, продиктовані тим, що дисертантка націлена на впровадження результатів дослідження у своїй країні.

У *першому розділі* («Теоретичні основи дослідження проблеми формування культурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вивчення історії музики») дисертанткою на підставі аналізу теоретичних джерел з філософії, педагогіки, психології, культурології та соціології проаналізовано сутність компетентнісного підходу в освіті, місце культурної компетентності в системі ключових (базових, життєвих компетентностей), а також здійснено проєкцію уточненої сутності феномену в площину підготовки вчителів музики.

Під час аналізу авторка дисертації спирається як на наукові розвідки, так і на нормативні джерела з української, китайської освіти та освіти інших країн, документи ЮНЕСКО, а також на дослідження власне феномену «культура».

Привертає увагу трактовка авторкою культурної компетентності як інтегральної стосовно решти базових компетентностей, що логічно пов'язано із художньо-образною природою мистецтва. Це суттєво і заслуговує на підтримку, оскільки перебуває в контексті пошуку педагогічних механізмів впливу навчання мистецтва на інші сфери життєдіяльності особистості і реалізації компетентнісного потенціалу мистецької освіти, зокрема й музичної, що закладено в державні освітні стандарти України і потребує уваги в процесі підготовки вчителів.

Важливо, що Чжоу Тінтін розглядає можливості формування культурної компетентності майбутніх учителів музики, охоплюючи увагою основні складові змісту – музично-виконавську, музично-методичну (педагогічну), музично-теоретичну.

У результаті теоретичного аналізу в першому розділі Чжоу Тінтін подає переконливе уточнення сутності феномену культурної компетентності майбутніх учителів музики, що трактується як набуте особистісне утворення

інтегрального змісту, на яке мають бути націлена реалізація змісту кожної складової фахової підготовки, що й забезпечить студенту-музиканту успішну самореалізацію в музично-педагогічній професії.

У *другому розділі* («Методичні засади формування культурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вивчення історії музики») проаналізовано методичні передумови, до яких дисертанткою слушно віднесено культурно-компетентнісний потенціал комплексу історико-музикознавчих дисциплін, педагогічні принципи і педагогічні умови та методика формування культурної компетентності майбутніх учителів музики, яка вибудована на дотриманні визначених принципів з реалізацією обґрунтованих педагогічних умов.

Заслуговує на увагу власне логіка визначення культурно-компетентнісного потенціалу історії музики як навчальної дисципліни, а саме авторка дисертації розглядає взаємозв'язок представлених у ній музичних феноменів у хронології та в географічному і культурному просторах в одних часових межах; крім того, акцентується необхідність аналізу культурного контексту музичних процесів, що у свою чергу зумовлює увагу до поліхудожніх аспектів пізнання; перспективним вбачаємо також вивчення історії музики в її зв'язках із іншими сферами наукового знання.

Культурно-компетентнісний потенціал історії музики логічно зумовив обґрунтування дисертанткою відповідної методики за принципом змістових блоків та поєднанням поетапного та циклічного способів її упровадження. До кожного блоку та етапу подаються відповідні методи і форми роботи, які прицільно впливають на конкретний компонент культурної компетентності. Авторка дисертації детально прописує для цього доцільні методи і форми впливу.

Процес формування досліджуваного феномену логічно узагальнюється у вигляді структурно-функціональної моделі.

У *третьому розділі* («Експериментальна апробація методичних засад формування культурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вивчення історії музики») дисертанткою

обґрунтовується діагностувала процедура, розкриваються основні моменти констатувального і формувального етапів дослідження.

Суттєво, що критерії з відповідними показниками чітко відповідають компонентам змістової структури культурної компетентності. Це дало можливість Чжоу Тінтін спрогнозувати орієнтовні рівні культурної компетентності, яких може досягти майбутній учитель музики, причому диференційовано за кожним критерієм, що засвідчує стан сформованості кожного компонента структури і систематизує та спрощує моніторинг.

Аналіз результатів у порівнянні даних констатувального та контрольного замірювань здійснений коректно. Кількісні дані супроводжуються якісними характеристиками, котрі унаочнюються висловлюваннями респондентів та прикладами конкретних діагностувальних і формувальних завдань.

Дисертанткою об'єктивно виокремлено труднощі, з якими вона зіткнулась на формувальному етапі, і подано пояснення щодо них, що відкриває перспективи для подальших досліджень.

Висновки з розділів та Загальні висновки дають відповіді на поставлені у Вступі завдання. У висновках з розділів позначено публікації дисертантки, в яких розкрито зміст розділу, що дозволяє відстежити перебіг дослідження.

У Додатках подано цікавий ілюстративний матеріал і творчі завдання переважно до формувального етапу експерименту мистецтва, а також тестові завдання, нотні зразки тощо.

Рекомендації стосовно використання результатів дисертації.

Здобуті Чжоу Тінтін результати підтверджені широкою апробацією та успішним упровадженням в освітній процес закладів/факультетів мистецтв вищої освіти України і можуть доцільно використовуватись у процесі фахової підготовки майбутніх учителів музики, не потребуючи додаткових витрат часу, що суттєво; зокрема для оновлення методичної складової навчальних курсів з історії музичного мистецтва, під час опанування студентами факультетів мистецтв курсів з різних напрямів фахової підготовки майбутніх учителів музики – виконавської, методичної, мистецтвознавчої; значна частина здобутків може доцільно збагатити виконавську і педагогічну практику. Крім

того, результати та висновки можуть бути запроваджені в системі післядипломної педагогічної освіти; в науково-дослідній діяльності здобувачів третього (докторського) рівня вищої мистецько-педагогічної освіти.

Значущість здобутих результатів дослідження для науки і практики.

До науково обґрунтованих та експериментально підтверджених результатів дослідження Чжоу Тінтін, які, в першу чергу, мають вагому *наукову новизну* в розв'язанні досліджуваної проблеми, відносимо здійснений аналіз культурно-компетентнісного потенціалу історії музики як навчальної дисципліни і обґрунтовані засади його реалізації в цілісній культуротворчій підготовці вчителя музичного мистецтва, що досі недостатньо і дещо поверхово використовувалось в освітньому процесі. *Практичне значення* насамперед має детально розроблена методика, що по суті є методикою реалізації зазначеного культурно-компетентнісного потенціалу історії музики як комплексної навчальної дисципліни в контексті фахової підготовки педагога-музиканта. Теоретичні положення і висновки дисертації заслуговують на продовження у подальших дослідженнях.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

1. У дисертаційному дослідженні вважаємо необхідним висвітлити більш повно його методологічну основу як визначення і конкретизацію теоретичної основи дослідження, його вихідні положення, на яких ґрунтується наукове дослідження. З цих позицій доцільно було б більш розгорнуто висвітлити культурологічний підхід, розглядаючи його як методологічну основу дослідження, акцентувати увагу на принципах культуровідповідності, полікультурності і продуктивності, що характеризують культурологічну освіту.
2. У дисертаційній роботі виділений духовно-ціннісний компонент культурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва потребує окремого обґрунтування, в якому поняття «духовність» і «цінність» знайдуть свого тлумачення в контексті зазначеної проблематики.
3. Зважаючи на те, що мета дослідження – це поставлена кінцева ціль, кінцевий результат, на який спрямований все дослідження, вважаємо необхідним

вказувати не тільки на «теоретичне обґрунтування методичних засад» а й практичну, експериментальну їх перевірку. У такий спосіб, мета дослідження буде взаємопов'язана із дослідницькими завданнями, точніше в них конкретизуватися.

4. Правомірно було б пояснити, як впроваджувалися визначені педагогічні умови: поетапно чи комплексно.
5. Уважаємо, що доцільно було б розширити експериментальну базу дисертаційного дослідження і задіяти експериментальні групи у навчальний процес вищих навчальних закладів Китаю. Такий процес верифікації експериментальних даних набуде більш ґрунтовного характеру.

Однак, висловлені зауваження не зменшують теоретичного і практичного значення результатів дослідження Чжоу Тінтін, яке відзначене актуальністю, науковою новизною, самостійністю, завершеністю та оригінальністю концепції.

Загальні висновки

Дисертація «Формування культурної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі вивчення історії музики» відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 і «Порядку присудження наукового ступеня та присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника» щодо написання робіт такого типу, а її авторка Чжоу Тінтін заслуговує на присудження ступеня вищої освіти доктора філософії в галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта (музичне мистецтво).

Опонент:

Доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри музичного мистецтва
ХНПУ імені Г.С. Сковороди

Вікторія Тушева

Підпис
засвідчується за загальним

04.01.2024